

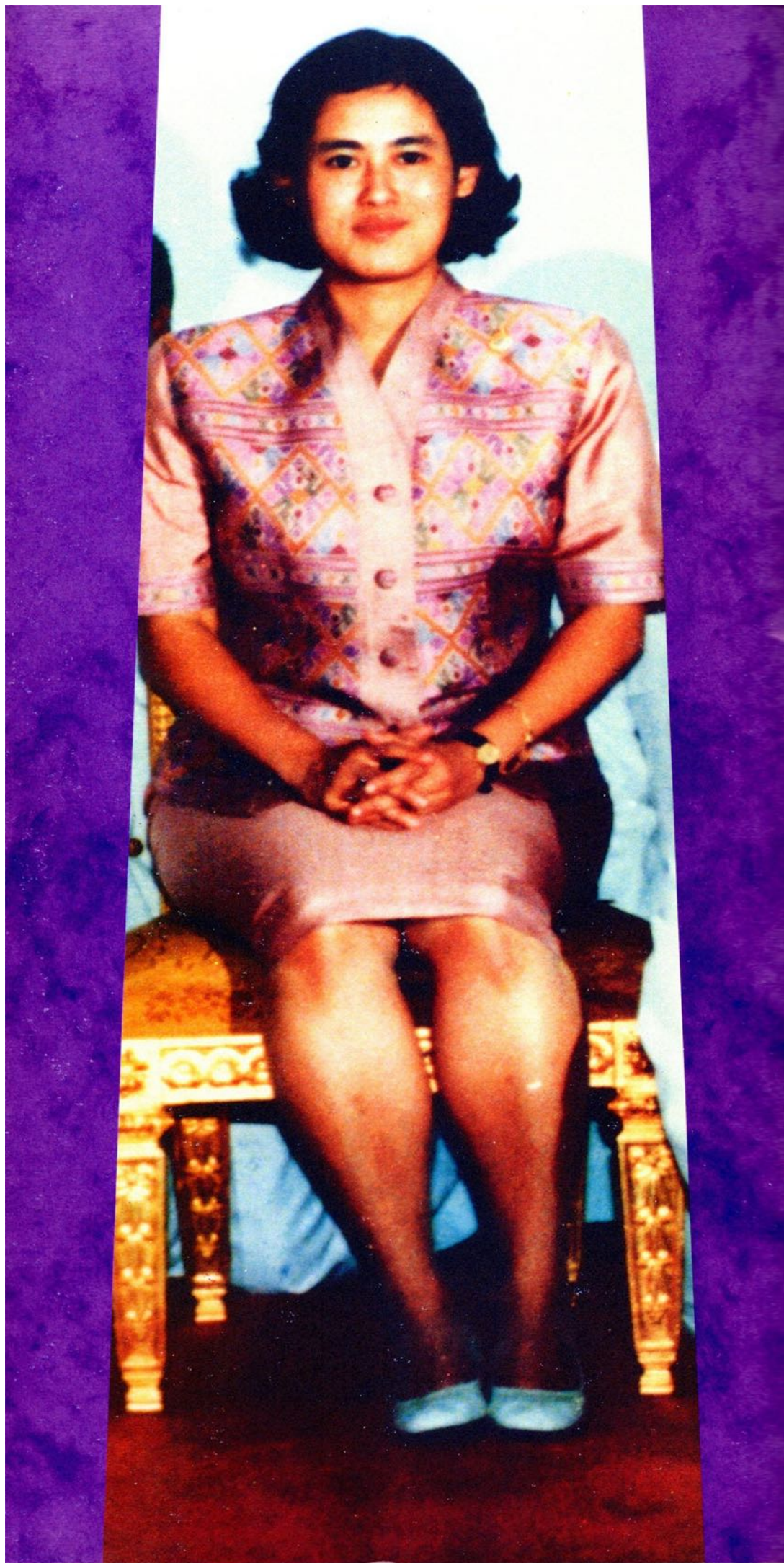

ฝากความทรงจำไว้เป็นที่ระลึก

เนื่องในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน

“เฉลิมราชกุมารี”

อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
วันจันทร์ ที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

วันทาฯผ่านผ่าน
อนกตสอไศ
ทั้งหวังกับวงแหวน
ผ่านไว้ให้เสียด
อดีตผ่านกันไม่
มันก็กไว้ที่นี้

รอดไว้พลันถึงศกใหม่
ขอเพื่อได้กระเฑาะ
ทำได้แม่นไม่พียงเพท
เพื่อมุ่งมั่นหมายถึงดี
เป็นกัโรยวี
เป็นตัวของภพดำเนิน

คำนำ

เนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๑ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ ยิ่งความปลื้มปิติยินดีแก่พสกนิกรชาวจังหวัดสมุทรสาครเป็นล้นพ้น คณะผู้จัดทำหนังสือที่ระลึกในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้รวบรวมสาระต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ เช่น พระราชประวัติ พระราชนิพนธ์บางส่วน พระราชกรณียกิจของพระองค์กับชาวสมุทรสาคร ตลอดจนสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นอนุสรณ์ทางการและเป็นอนุสรณ์ให้ชาวสมุทรสาครได้ระลึกถึง วันมหาปิตินี้ คณะผู้จัดทำหนังสือหวังว่าหนังสือนี้คงจะให้ประโยชน์และเตือนให้ระลึกถึงวันแห่งความทรงจำอันเป็นวันมหาปิตินำภาคภูมิใจชื่นชมโสมนัสของประชาชนชาวสมุทรสาครตลอดไป

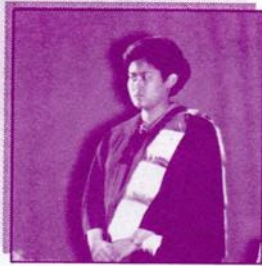
คณะผู้จัดทำ ...

มาร่วมกันทำให้ชาวโลกอ่านออกเขียนได้
Let's join in making a literate world

วิจิตร 55.

สารบัญ

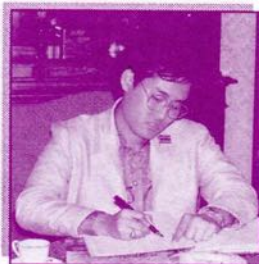
พระราชประวัติ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๑

กว่าจะเป็นห้องสมุดประชาชน
"เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกระทุ่มแบน

๑๔

พระผู้เป็นมิ่งขวัญ
ชาวประชาสมุทรสาคร

๑๗

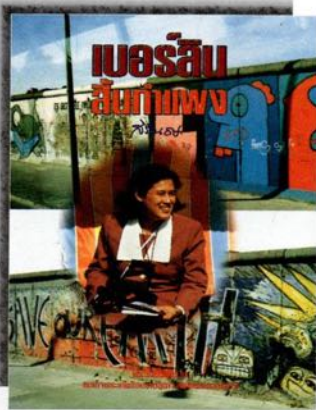

มัทศจรรยสมุทรสาคร

๒๑

ภาคผนวก

พระราชประวัติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๘ ตรงกับ ปีมะแม ณ พระที่นั่งอัมพรสถานพระราชวังดุสิต โดยมีศาสตราจารย์นายแพทย์หม่อมหลวงเกษตร สนิทวงศ์ถวยการประสูติ เป็นพระราชบิดา องค์ที่ ๓ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ และ สมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

โดยสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ประทานพระนามว่า "สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดาภิวัตินาตุลโสภาคย์" เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดาฯ ให้ดำรงพระอิสริยยศและพระอิสริยยศศักดิ์เป็น "สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้า

มหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติสยามบรมราชกุมารี"

ในด้านการศึกษาสมเด็จพระ

พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี ทรงมีพระสติ
ปัญญายอดเยี่ยม ประกอบด้วย
พระวิริยะอุตสาหะ ซึ่งส่งผลให้
มีพระปรีชาสามารถในการ ศึกษา
วิทยาการต่างๆมากมาย

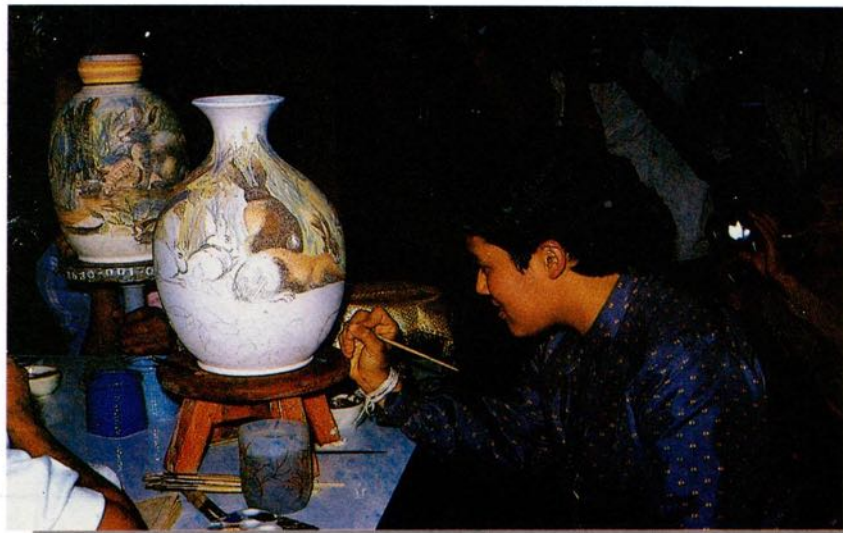

พระราชประวัติในการศึกษานั้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

- ปีการศึกษา ๒๕๐๑ ทรงเริ่มการศึกษา ณ โรงเรียนจิตรลดา
- ปีการศึกษา ๒๕๑๐ ทรงสอบชั้นประโยคประถมศึกษาตอน
ปลายได้ที่หนึ่งของประเทศ
- ปีการศึกษา ๒๕๑๕ ทรงสอบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
(แผนกศิลปะ) ได้เป็นที่หนึ่งของประเทศ
- ปีการศึกษา ๒๕๑๙ ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร์
บัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ ๑ สาขาวิชา
ประวัติศาสตร์ และทรงได้รับรางวัล
เหรียญทอง ในฐานะที่ทรงสอบได้ที่หนึ่ง
ของแผนก
- ปีการศึกษา ๒๕๒๒ ได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษา
ตะวันออก คณะบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร

- ปีการศึกษา ๒๕๒๔ ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก
คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ปีการศึกษา ๒๕๒๙ ได้รับพระราชทานปริญญาการศึกษาดุขฎี
บัณฑิต สาขาพัฒนาการศึกษาศาสตร์
คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒประสานมิตร

พระองค์ทรงเป็นนักวิชาการ มีพระวิริยะอุตสาหะแสวงหา
ความรู้เพิ่มเติมในหลายสาขาวิชา ทรงร่วมประชุมทางวิชาการทั้ง
ในระดับประเทศ และนานาชาติ ได้ทรงใช้ความรู้เหล่านั้น เพื่อ

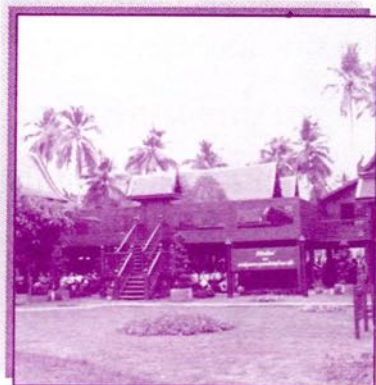
ดำเนินการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนี ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยทุกแห่งในประเทศไทย และในต่างประเทศหลายแห่ง ได้ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาดุขฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ในสาขาต่าง ๆ ที่ทรงเกี่ยวข้องกับพระองค์ด้วย

นอกจากนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ทรงสังเกต ทรงใต้ถาม ทรงศึกษาหาความรู้เรื่องราวเกี่ยวข้องเพิ่มเติม ด้วยพระปรีชาสามารถหลักแหลมเป็นอย่างยิ่ง ยิ่งทรงเจริญวัยก็ยิ่งปฏิบัติพระองค์ เยี่ยงนักปราชญ์ผู้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเป็นนิจ ในวโรกาสต่างๆ ที่โดยเสด็จพระราชดำเนนเยือนสถานที่ต่างๆ ทั้งในประเทศ และ ต่างประเทศ พระองค์ได้ทรงจดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการเสด็จ เยือนนานาประเทศไว้ และได้ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องต่างๆ เหล่านี้

ออกเผยแพร่เพื่อให้ผู้อ่าน ผู้สนใจได้ทราบอีกต่อหนึ่งด้วย

พระองค์มีพระราชภาระหน้าที่หลายประการ ทรงดำรงตำแหน่งอุปนายกสภาการศึกษาไทย ประธานมูลนิธิสายใจไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ประธานมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาท

สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ราชเลขาธุการส่วนพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประธานมูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ประธานคณะกรรมการอำนวยการบูรณะปฏิสังขรณ์

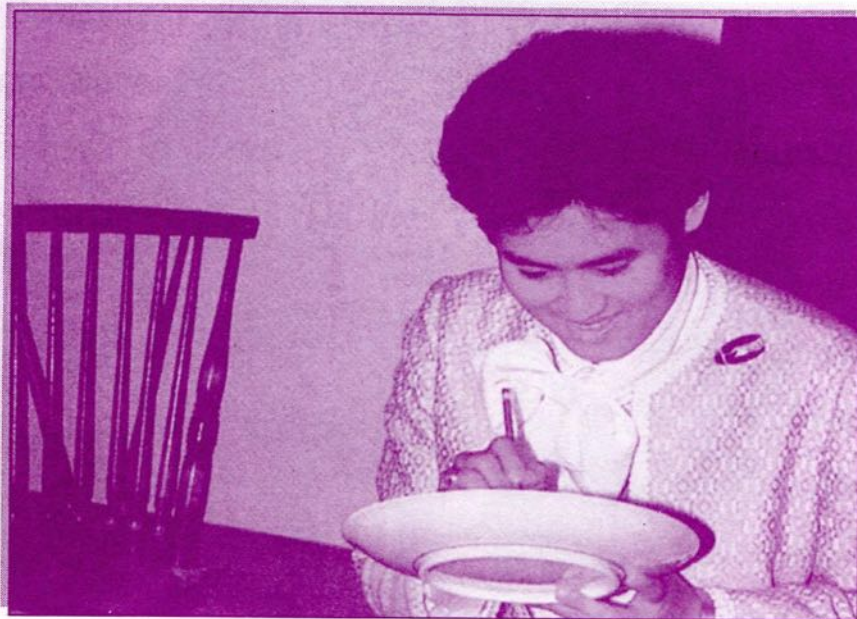
วัดพระศรีรัตนรัตนศาสดาราม และพระบรมมหาราชวัง ที่ปรึกษาโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับราชการตำแหน่งศาสตราจารย์ (ผู้อำนวยการกองวิชาประวัติศาสตร์) ส่วนการศึกษาโรงเรียน

นายร้อยพระจุลจอมเกล้า และเป็นพระอาจารย์บรรยายพิเศษของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทรงรับราชการได้ทุลเกล้าฯ ถวายพระยศในราชการทหาร เป็นพลตรี แห่งกองทัพบก พลเรือตรี แห่งกองทัพเรือ และพลอากาศตรี แห่งกองทัพอากาศ

พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับสิ่งที่ทรงสนพระทัย อีกหลายประการ เช่น ในด้านการพัฒนาประเทศ ด้านการศึกษาของประชาชนโดยทั่วไป การศึกษาของผู้ไร้โอกาส และคนพิการ การเกษตร และการชลประทาน การสาธารณสุข และการอนามัย การพัฒนาอาชีพ

ของประชาชน ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและหัตถกรรม การใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารและโทรคมนาคม เพื่อใช้ในการศึกษาทางภูมิศาสตร์ โบราณคดี และเพื่อพัฒนาการเกษตร ในด้านศิลปวัฒนธรรมไทย ทรงสนพระทัย และทรงประกอบพระราชกรณียกิจในด้านทัศนศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ในด้านนาฏศิลป์ โดยเฉพาะด้านการดนตรีไทยนั้น ทรงพระปรีชาสามารถขับร้อง พระราชนิพนธ์เพลง และทรงบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีหลายประเภทได้ ทรงเชี่ยวชาญโบราณคดี ประวัติศาสตร์ วรรณคดีไทย และภาษาไทย ทรงร่วมประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้หลายครั้ง

ในส่วนพระองค์โปรดการวาดภาพ และการปั้น โปรดการขับร้องเพลงไทย และทรงดนตรีไทย ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ทั้งเรื่องราวสารคดีการเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศ เรื่องสั้น เรื่องสำหรับเด็ก คำฉันท์สดุดี ใช้ในพระราชพิธี ฯ ทรงพระราชนิพนธ์เป็น ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และภาษาบาลี อีกด้วย

บทพระราชนิพนธ์ที่ทรงคุณค่า
ศรียางต์ในราตรี

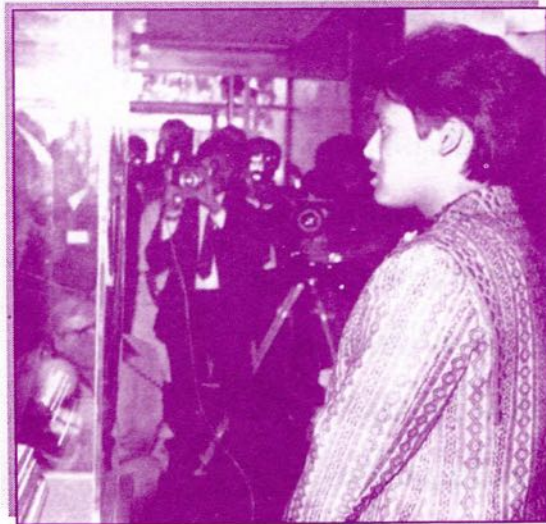
ราตรี

รัศมีจันทร์แจ้วเวหา
สว่างส่องต้องไม้ในพนา
ชมรุกขฉายาเปลิดเพลิน
หอมกลิ่นอุณปารাত্রีแก้ว
ตรลบแนวลำเนาเขาเขิน
รสรื่นชื่นหว่างทางเดิน
เหมือนเชิญให้เด็ดดมชมเชย
ลมอวระคนปนกลิ่น
ดังประทินเสาวรสอบเขนย
ลมโบกต้ององค์ลงรำเพย
ลมเอยเคยถนอมกล่อมใจเรา
เรไรจักจั่นสนั่นร้อง
เสียงกังวานขานก้องป่าเขา
ฟังเพราะเสนาะกรรมทุกขั้บรรเทา
เป็นเสียงเก่าเคยคุ้นเจใจ
ได้ยินสำเนียงเสียงขอ

ค่อยคลอรั้งเพลงใหญ่
 แล้วเปลี่ยนเวียนแปลงทำนองไป
 เป็น "ดอกไม้ไทร" เยือกเย็น
 เพลง "นกขมิ้น" เหลืองอ่อน
 เจ้าไปนอนรังไหนที่ไม่เห็น
 เคยแต่กรงทองต้องลำเค็ญ
 จงมาเป็นเพื่อนพี่ที่ในดง
 ฟัง "ทยอย" พลอยให้ใจหนัก
 ใจเคยรักเคยใครไหลหลง
 จิตมนุษย์สุดหวงห่วงพะวง
 นี้ก็คงต้องระทมตรมอุรา
 ยินเสียงแปลก "แขกลพบุรี" เสร้า
 วันทองเจ้าจากห้องร้างเคหา
 ลำดวนด่วนเต้าโคลคลา
 มะลิลาลาจำปีก็ปีกัน
 ชอบบรรเลงเพลง "เทพบรรทม"
 รัวนิ้วประพรมทำนองผัน
 บำเรอองค์ให้เทวี
 ครึ้นครึ้นแนวป่าพนาลี
 ยามดึกเดือนแอบแนบเมฆ
 วิเวกมืดสนิทมิดวิถี
 ลมเคยพัดส่งดลมตรมฤดี
 กลิ่นมาลีพลอยจางกลิ่นไป
 เสียงจิ้งหรีดเรไรโยเจียบเสียง
 เหลือเพียงเสียงซอคลอเสียงใส
 รักกันจริงอย่างทิ้งร้างห่างเราไกล

ขอของใครเสียงเสนาะเพราะพราย
 แว่วแว่วแผ่วเพลง “ปลาทอง”
 ทำนองกังวาลประสานสาย
 น้ำค้างพร่างพร้อยปรอยปราย
 ต้องกายเจ้าสร้อยดอกมะปราง
 จำต้องแคล้วจะคลาดคลายสายสมร
 ทิฆัมพรเรือแดงแสงสว่าง
 นิจจาเอ๋ยเคยเล่นต้องเว้นวาง
 ฟัง “กำสรวลสุรางค์” เสนอครวญ
 การะเกดกลิ่นแก้วพิกุลกรอง
 ไม่เหมือนมณฑาทองของสงวน
 จะจากยังไม่คลายรัญจวน
 บั้นปวนไม่ยากจรลีลา
 เสียงซอคลอเพลง “พญาโคก”
 ก้องโตรกซอกเขาภูผา
 ใ้วันใดไม่ประสบพบพัคตร์
 เหมือนว่าไฟผลาญลาญดวงใจ
 เพลงขอเบาเสียงเปลี่ยนทาง
 วังเวงอยู่กลางป่าใหญ่
 เสียงซอขาดเสียงชะงักไป
 สายซอขาดในทันที

เกร็ดประวัติ บทพระราชนิพนธ์นี้เคยพิมพ์เผยแพร่แล้วหลายครั้ง แต่เนื่องจากเป็นบทร้อยกรองที่มีความไพเราะยิ่ง และเปี่ยมด้วยคุณค่าทางวรรณกรรมศิลป์ จึงได้นำมาตีพิมพ์อีกครั้งหนึ่ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์บทร้อยกรองนี้ใน พ.ศ. ๒๕๑๖ เมื่อทรงเข้าเรียนที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ทรงตั้งชื่อว่า “*ดุริยางค์ในราตรี*” ต่อมาในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ทรงส่งบทร้อยกรองนี้ มาให้พระสหายคนหนึ่งทางไปรษณีย์ให้ช่วยนำไปลงในวารสารอักษรศาสตร์พิจารณา การที่ต้องส่งทางไปรษณีย์ เพราะขณะนั้นมหาวิทยาลัยได้ปิดภาคการศึกษาแล้วพระองค์ไม่ได้เสด็จมาที่มหาวิทยาลัย เนื่องจากทรงพระปรีชาสามารถในการประพันธ์ จึงได้รับคำขอร้องว่าให้ทรงช่วย

เขียนเรื่องต่างๆ ให้วารสารอักษรศาสตร์พิจารณา ในต้นฉบับที่ทรงส่งมา ซึ่งทรงพระวิริยะ อุตสาหะ พิมพ์ติดเองไปตีพิมพ์ โดยไม่มีชื่อเรื่อง ในหน้า “ร้อยกรอง”

ต่อมาเมื่อมีการพิมพ์อีกครั้งหนึ่งในหนังสือ *รวมพระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี* (๒๕๓๑) ผู้รวบรวมเข้าใจผิดว่าบทพระราชนิพนธ์นี้ชื่อว่า “ร้อยกรอง” จึงนำไปพิมพ์เผยแพร่โดยใช้ชื่อนี้เป็นชื่อเรื่อง ยังผลให้เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า บทพระราชนิพนธ์นี้มีชื่อ “ร้อยกรอง”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงเล่าให้พระสหายคนหนึ่งฟังว่า เมื่อครั้งยังทรงศึกษาอยู่ที่โรงเรียนจิตรลดา นั้น ทรงพระราชนิพนธ์หรือยกทรงต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่ไม่ซับซ้อน ยึดหลักความถูกต้องในฉันทลักษณ์ มุ่งเรื่องสัมผัสและความไพเราะของเสียง ไม่ค่อยได้เน้นเรื่องกลวิธีในการประพันธ์จนเมื่อทรงศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์จุฬาฯ ได้ทรง

ศึกษาเทคนิคการประพันธ์ต่าง ๆ จึงได้ทรงพัฒนาวิธีการเขียนกวีนิพนธ์ของพระองค์ให้ดีขึ้น มีการคิดโครงเรื่อง ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ในการสื่อความหมาย และใช้วิธีการแต่งตรงกลับในการสรุปความหมาย เป็นต้น

เรื่อง “*ศรียางคในราตรี*” นี้ทรงพระราชนิพนธ์โดยวางโครงเรื่องไว้ว่าชีวิตของมนุษย์มักหลงติดอยู่กับรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส ดูเผิน ๆ มีความสุข แต่จริง ๆ แล้วก่อให้เกิดความทุกข์เป็นภัยต่อชีวิต ทรงสื่อเรื่อง รูป รส กลิ่น เสียง ผ่านข้อความ “*ชมรุทกขฉายาเพลิตเพลิน*” (รูป) “*หอมกลิ่นอุณ บำราตรีแต่*”

“*อมออะละคนบ่กัณ*” (กลืน) “*รลัรลันห่อ่งทางเดิน*” (รส)
 “*เรไรอักอันเสี้ยนร้อ*” (เสียง) จากนั้นทรงใช้ความงาม
 ของธรรมชาติในยามราตรีสร้างภาพเหมือนดังไปอยู่ในป่า และ
 ได้ยินเสียงขอของใครคนหนึ่งที่มีประสบการณ์ชีวิต ผ่านทั้ง
 ความสุขและความทุกข์ แสดงอารมณ์ของตนเป็นเพลงไทยต่าง ๆ
 เริ่มด้วยเพลงเบา ๆ แล้วค่อยหนักขึ้นเมื่อเวลาค่อย ๆ ล่วงไปจน
 มาจบด้วยเพลงพญาโคกในตอนใกล้รุ่งสาง แล้วใช้วิธีแต่งตรบ
 กลับอารมณ์ของผู้ฟังด้วยวลี “*เพลงขอเบาเสียงเบลี้นทาง
 ้องเองอยู่กัางบัวใหญ่ เสียงขอขาดเสียงจะงักไป
 ้วยขอขาดในทันที*”

เมื่อพระสหายนำบทพระราชนิพนธ์ นี้ไปให้อาจารย์ที่ภาค
 วิชาภาษาไทยอ่าน อาจารย์ได้ให้ความเห็นว่า เป็นบทร้อยกรองที่
 ไพเราะและมีวิธีการแต่งที่ดีแต่ได้ตั้งข้อสงสัยว่า ดอกกูนมีลักษณะ
 เป็นอย่างไร ดอกกูนหรือดอกกูนกันแน่ พระสหายได้กราบ
 บังคมทูลให้ทรงทราบ ทรงอธิบายว่าดอกกูนเป็นดอกไม้ทาง
 ภาคเหนือ ต่อมาเมื่อทรงแปรพระราชฐานไปประทับที่พระราช
 ดำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ได้ทรงถ่ายภาพดอกกูน
 และส่งมาพระราชทานพระสหายคนนั้น เนื่องจากเพิ่งทรงหัดถ่าย
 ภาพ ภาพ “ดอกกูน” ที่ถ่ายภาพออกมาจึงไม่ชัดพระองค์เองก็ทรง
 พระสรวลกับภาพนี้บทร้อยกรอง เรื่อง “*ดุริยางค์ในราตรี เป็นบท
 พระราชนิพนธ์ที่ไพเราะ แสดงถึงพระปรีชาสามารถในด้านอักษร-
 ศาสตร์ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ศาสตราจารย์สมุณ
 อมรภิวัดณ์ ได้กล่าวถึงบทร้อยกรองนี้ ในเรื่อง
 “*พระลับสวย วรรณศิลป์ราบดินฟ้า*” ไว้อย่างสนใจจนขอ
 ตัดตอนมาดังนี้*

ผู้เขียนขอเชิญชวนให้ท่านได้อ่านบทพระราชนิพนธ์ ชื่อ "ร้อยกรอง" ซึ่งพระองค์ได้ทรงแต่งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นบทประพันธ์ที่แสดงพระปรีชาสามารถ ทั้งทางด้านการแต่งกลอนและความเข้าใจลึกซึ้งด้านเพลงไทย วิธีการนำเสนอของพระองค์มีความไพเราะให้อารมณ์หวานเศร้า มีความประสมกลมกลืนระหว่างใจความและทำนองเพลงไทยอย่างไม่มีที่ติ ครั้นจะยกมาเป็นตัวอย่าง เพียงท่อนใดท่อนหนึ่งก็จะไม่สมบูรณ์ ผู้อ่านต้องอ่านตั้งแต่บทแรก จะได้ชื่นชมกับความงามของดอกไม้ และทุ่งนา ป่าเขา พร้อมทั้งสดับเสียงซอที่บรรเลงแว่วหวานเป็นเพลงไทยต่าง ๆ จนถึงกลอนบทสุดท้าย ที่วิ้งเวงและเสียงซอกี่ขาดหายไปทันที

วิธีการแต่งตรบกลับ-
 อารมณ์ผู้อ่านอย่าง
 จับพลันเช่นนี้ จัดว่า
 เป็นฝีมือการประพันธ์
 "ชั้นครู" เท่านั้นจึงจะ
 แต่งได้ แต่พระปิย-

ชาติสยามบรมราชกุมารีของชาวไทยเรา ทรงพระราชนิพนธ์ใน
 แนวนี้นี้ ได้ตั้งแต่ยังมีพระชนมายุเพียง ๑๙ พรรษาเท่านั้น นี่คือ
 ความภาคภูมิใจอย่างใหญ่หลวง ที่นักอักษรศาสตร์ทั้งหลาย
 สามารถจะเอ่ยอ้างแก่ชาวโลกได้ว่า ชาติไทยเรามี "ภอ์ภ่อ"

เพริศแพ้ววรรณศิลป์ถิ่นสยาม อย่างแน่นอน

กว่าจะเป็นห้องสมุดประชาชน

“เฉลิมราชกุมารี”

อำเภอกระทุ่มแบน

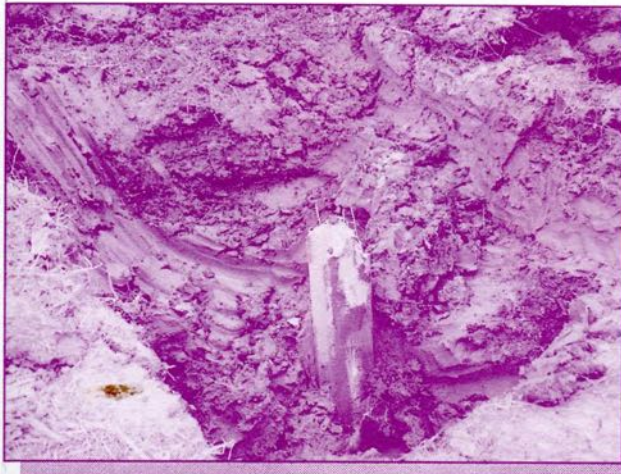
ห้องสมุดประชาชน เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ ตามอัธยาศัยของประชาชนผู้ที่สนใจใฝ่รู้โดยไม่จำกัด ฐานะ เพศและวัย จึงกล่าวได้ว่าห้องสมุดเป็นชุมทรัพย์ทางปัญญาอย่างแท้จริง ห้องสมุดประชาชนอำเภอกระทุ่มแบนแต่เดิมได้ก่อสร้างขึ้นเป็นเอกเทศ เป็นอาคารคอนกรีตชั้นเดียว ตั้งอยู่บริเวณหน้าอำเภอกระทุ่มแบน มีประชาชนมาใช้บริการค่อนข้างมาก ทำให้การให้บริการของประชาชนไม่ค่อยสะดวก คณะกรรมการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนอำเภอกระทุ่มแบน ซึ่งมีคุณสมพล ทุนคุ่มทอง ประธานสภาจังหวัดสมุทรสาครในขณะนั้น และอาจารย์นรินทร์ จงประเสริฐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสมุทรสาครในขณะนั้น ได้มีแนวความคิดที่จะสร้างห้องสมุดประชาชนอำเภอกระทุ่มแบนขึ้นใหม่ให้มีขนาดใหญ่พอที่จะรองรับการให้บริการแก่

ประชาชนได้ กับ
มีความตั้งใจที่จะ
ให้เป็นห้องสมุด
ประชาชน

“เฉลิมราชกุมารี”
เพื่อเป็นการเฉลิม
พระเกียรติสมเด็จพระ

เทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี คุณสมพล
จึงได้ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ในปี
พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้งบประมาณในการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน
“เฉลิมราชกุมารี” อำเภอกระทุ่มแบนจำนวน ๒ ล้าน ๑ แสน
บาท กับได้ประสานงานกับโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”
และวัดดอนไก่อีขอใช้ที่ดิน จำนวน ๒๒๐ ตารางวา เพื่อดำเนิน
การจัดสร้างห้องสมุดประชาชนดังกล่าว และได้เริ่มดำเนินการ

ก่อสร้างตั้งแต่วันที่
๒๙ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๓๗

คณะกรรมการ
ดำเนินงานจัดสร้าง
ห้องสมุดประชาชน
“เฉลิมราชกุมารี”

อำเภอกระทุ่มแบน ได้จัดงานวางศิลาฤกษ์ห้องสมุด เมื่อวันที่
๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยมี คุณจำเนียร ศศิบุตร อดีต
ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาครในขณะนั้น เป็นประธานในพิธี

เนื่องจากงบประมาณการก่อสร้างห้องสมุดประชาชนดังกล่าว ซึ่งได้รับจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ยังไม่พอเพียง คุณสมพล และคณะผู้ดำเนินการจึงได้ดำเนินการจัดหาทุน เพื่อจัดสร้างห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอกระทุ่มแบนเพิ่มเติมขึ้นอีก จนแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ สิ้นงบประมาณก่อสร้างทั้งหมด เป็นเงิน ๓๗๐,๐๐๐ บาท

วัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

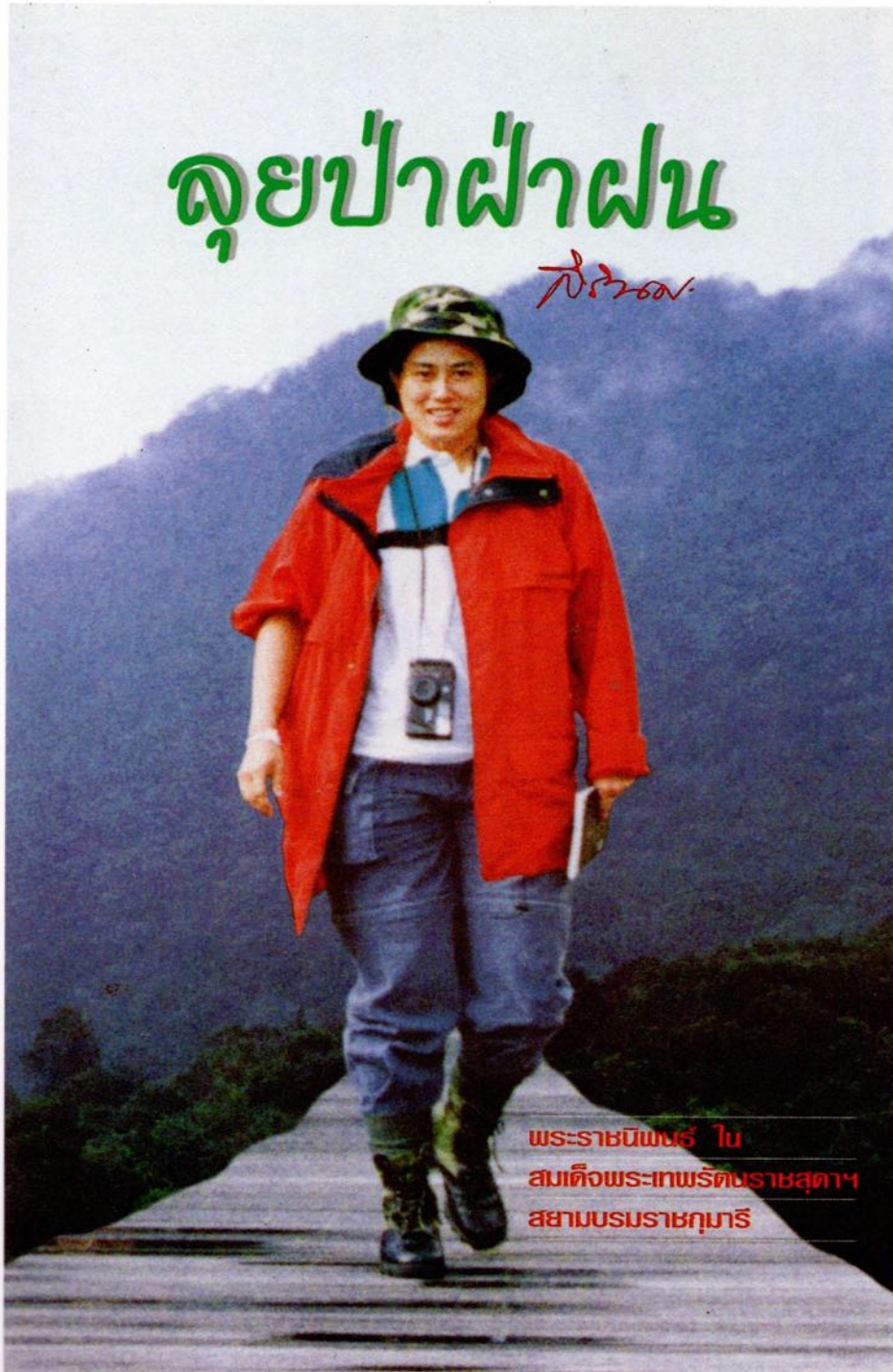
1. เพื่อสนองพระราชปณิธานให้ชุมชนมีแหล่งความรู้ที่พร้อมสมบูรณ์
2. เพื่อให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทั้งในเมืองและชนบทได้มีแหล่งศึกษาค้นคว้า หาความรู้
3. เพื่อให้เป็นแหล่งความรู้ และเป็นศูนย์กลางสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน
4. เพื่อกระตุ้นให้ประชาชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเห็นความสำคัญของการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน และมีส่วนร่วมในการจัดตั้งห้องสมุดด้วย

พระผู้เป็นมิ่งขวัญ

ชาวประชาสัมมนาไตร

ดูป่าฝ่าฝน

นิพนธ์

พระราชนิพนธ์ ใน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

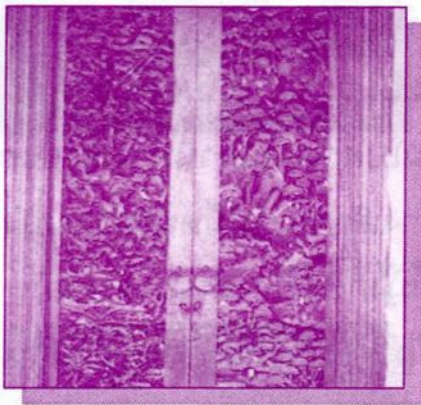

บทวิจารณ์สมุทรสาคร

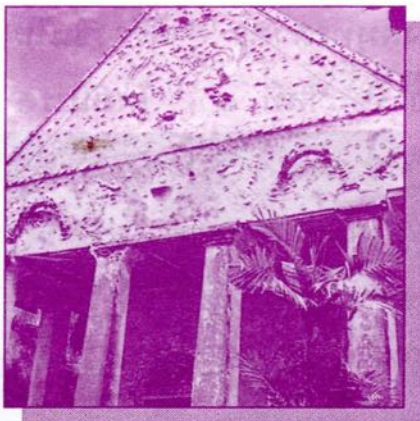
บทวิจารณ์สมุทรสาคร

วัดใหญ่จอมปราสาท

อยู่ที่ตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนต้น คาดว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐๐ ปี สิ่งที่น่าสนใจมีมากมาย ได้แก่ โบสถ์ วิหาร โดยเฉพาะบานประตูโบสถ์เป็นไม้ แกะสลักสวยงาม วิจิตรพิสดารยิ่ง แกะสลักเข้าไปในเนื้อไม้ลึกถึง ๔ ชั้น ทำให้เห็นภาพซ้อนกันคล้ายของจริง กรมศิลปากรได้สงวนไว้เป็นวัดฤๅษีของชาติ

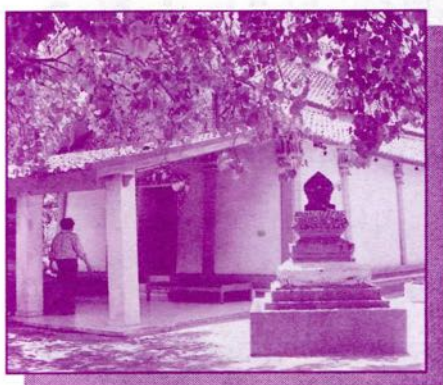
วัดบางปลา

อยู่ที่ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองสมุทรสาคร ริมแม่น้ำท่าจีน สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยรัชกาลที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๔๗ (ร.ศ.๑๒๓) สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงรัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสต้นตามลำน้ำท่าจีน ทรงสนพระทัยวัดบางปลา จึงเสด็จขึ้นประทับเสวยพระกระยาหารกลางวัน ณ ศาลากลางน้ำ วัดบางปลา สิ่งที่น่าสนใจ

นอกจากวิหารเก่าแล้ว ยังมีภาพพุทธประวัติอายุกว่า ๒๐๐ ปี ซึ่งเขียนโดยจิตรกรชาวศรีลังกา และชาวยุโรป เป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าหาชมได้ยากมาก

วัดนางสาว

อยู่ที่ ตำบลท่าไม้ อำเภอ กระทุ่มแบน มีโบสถ์มหาอุดม์ เป็นโบสถ์สมัยเก่ามีทางเข้าออก อย่างเดียว ไม่มีหน้าต่าง หลังคามุงกระเบื้องดินเผาแบบเก่า ชื่อไม้ซุง ผนังโบสถ์ก่ออิฐถือปูน วัดนี้เดิมมีชื่อ เรียกว่า "วัดพรหมจารีธรรม" ต่อมาชาวบ้าน เรียกใหม่ว่า "วัดน้องสาว" แล้วจึงเพี้ยนมาเป็น "วัดนางสาว"

ป้อมวิเชียรโชฎก

ตั้งอยู่ที่ ตำบลมหาชัย อำเภอ เมืองสมุทรสาคร สร้างขึ้นใน สมัย รัชกาลที่ ๓ โดยโปรดเกล้าให้ พระยาโชฎกราชเศรษฐี เป็นผู้จัดสร้างขึ้น แล้วโปรดเกล้าให้ชื่อว่า "ป้อมวิเชียรโชฎก" ใช้เป็นที่กำบังข้าศึกในสมัยโบราณ

ปล่องเตาถ่าน

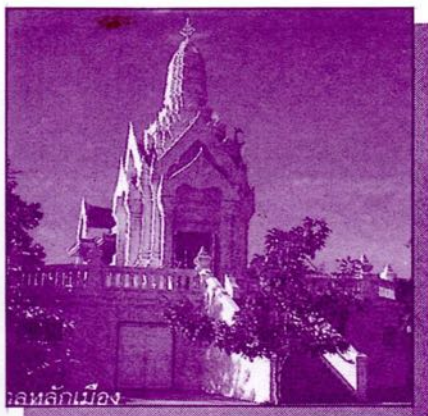
ตั้งอยู่ที่ ตำบลท่าไม้ อำเภอ
กระทุ่มแบน จัดเป็นโบราณวัตถุ
เดิมเป็นปล่องเตาไฟของโรงงาน
หีบอ้อยทำน้ำตาลทรายของฝรั่ง
ชาติโปรตุเกส ชื่อ กัปตันอิท
อูร์ริม แม่น้ำท่าจีน

พระพุทธอิทธิวงศ์

ประดิษฐานอยู่ที่วัดโคกขาม ตำบล
โคกขาม อำเภอเมืองสมุทรสาคร
หรือเรียกว่า “หลวงพ่อดังฤทธิ์”
เป็นแบบเชียงแสนรุ่นแรก ปฐมากร
ของชาวลานนาไทย ได้ฐานองค์พระ
มีคำจารึกเป็นภาษาไทยโบราณ

ศาลหลักเมือง

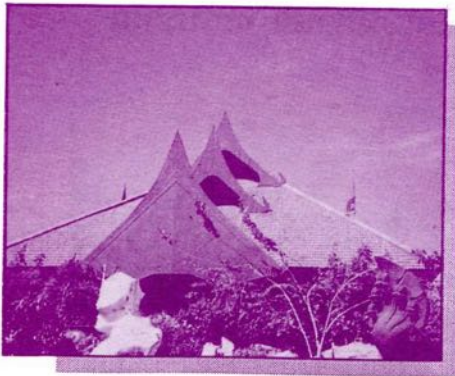
ตั้งอยู่ที่ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง
อยู่ใกล้กับท่าเรือเทศบาล เป็น
สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวม
จิตใจของประชาชน โดยเฉพาะ
ชาวประมงก่อนออกเรือทุกครั้งต้อง
มากราบไหว้ และจุดประทัดถวาย

นาเกลือ

ตลอดแนวสองฝั่งถนนธนบุรี – ปากท่อ ตั้งแต่ตำบลนาขวาง-นาโคก ไปติดต่อกับจังหวัดสมุทรสงคราม และอีกหลายพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร ประชาชนส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพ "ทำนาเกลือ" กังหันวิดน้ำใช้แรงลม ทำน้ำทะเลให้เป็นเกลือ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศสนใจแวะชมกันมาก

โบสถ์วัดป่าชัยรังสี

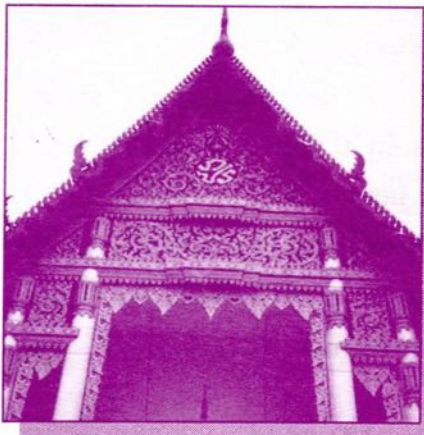
ตั้งอยู่ที่บางปลา อำเภอเมืองสมุทรสาคร สร้างด้วยไม้ทั้งหมด รวมทั้งพื้น และเพดานด้านบน ส่วนผนัง และกำแพงด้านข้างก่อ ด้วยหินภูเขาจากเขาสูง จังหวัดราชบุรี สร้างตามจินตนาการที่เกิดนิมิตสัญญาในอดีตของเจ้าอาวาส เป็นแบบทรงไทยประยุกต์ (ไทย – ขอม) ศิลปกรรมยุคสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ศาลพันท้ายนรสิงห์

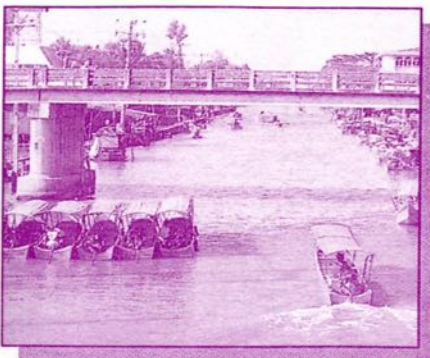
อยู่ที่ตำบลโคกขาม อำเภอเมืองฯ เป็นศาลที่ได้รับการบูรณะขึ้นใหม่ ภายในมีรูปหล่อของพันท้ายนรสิงห์ เป็นรูปที่อยู่ในชุดทหาร และถือไม้พายไว้คอยคัดท้ายเรือ กรมศิลปากร ได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นโบราณสถาน

วัดสุทธิวาตวราราม

อยู่ที่ตำบลท่าฉลอม อำเภอเมือง เป็นวัดพระอารามหลวง มีพระปรมาภิไธย ภปร.อยู่ที่หน้าบันเป็นวัดที่ได้รับการพัฒนา จนเป็นวัดตัวอย่าง ตั้งอยู่ตรงปากอ่าวพอดี มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม ลมพัดเย็นสบาย และเป็นสถานที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ ๕ ชาวจังหวัดสมุทรสาครร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติที่ทรงเสด็จพระราชดำเนินท่าฉลอม และทรงเปิดสุขาภิบาลแห่งแรกของประเทศไทย

ตลาดริมน้ำบ้านแพ้ว

อยู่ที่ตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว เป็นตลาดน้ำตามธรรมชาติ จากชีวิตจริงของคนในชนบท ซึ่งประกอบอาชีพทำสวน น่าสนใจไม่แพ้ตลาดน้ำดำเนินสะดวก

ที่ รล 0008/2553

สำนักราชเลขาธิการ

สวนจิตรลดา กทม. 10303

11 มิถุนายน 2541

เรื่อง เสด็จ ฯ ทรงเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอกระทุ่มแบน
เขียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร
อ้างอิง หนังสือที่ ศธ 0482/7568 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2541

ตามที่มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูล ขอพระราชทาน
อัญเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน
ทรงเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัด
สมุทรสาคร ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2541 เป็นต้นไป ส่วนจะเป็นวันและเวลาใด
สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว ทรงรับ
เชิญเสด็จ ฯ ในวันที่ 31 สิงหาคม 2541 ช่วงบ่าย ทั้งนี้ ขอได้โปรดติดต่อกับ
เจ้าหน้าที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวังและเจ้าหน้าที่กรมราชองครักษ์ เพื่อ
ร่วมกันพิจารณาจัดทำกำหนดการต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

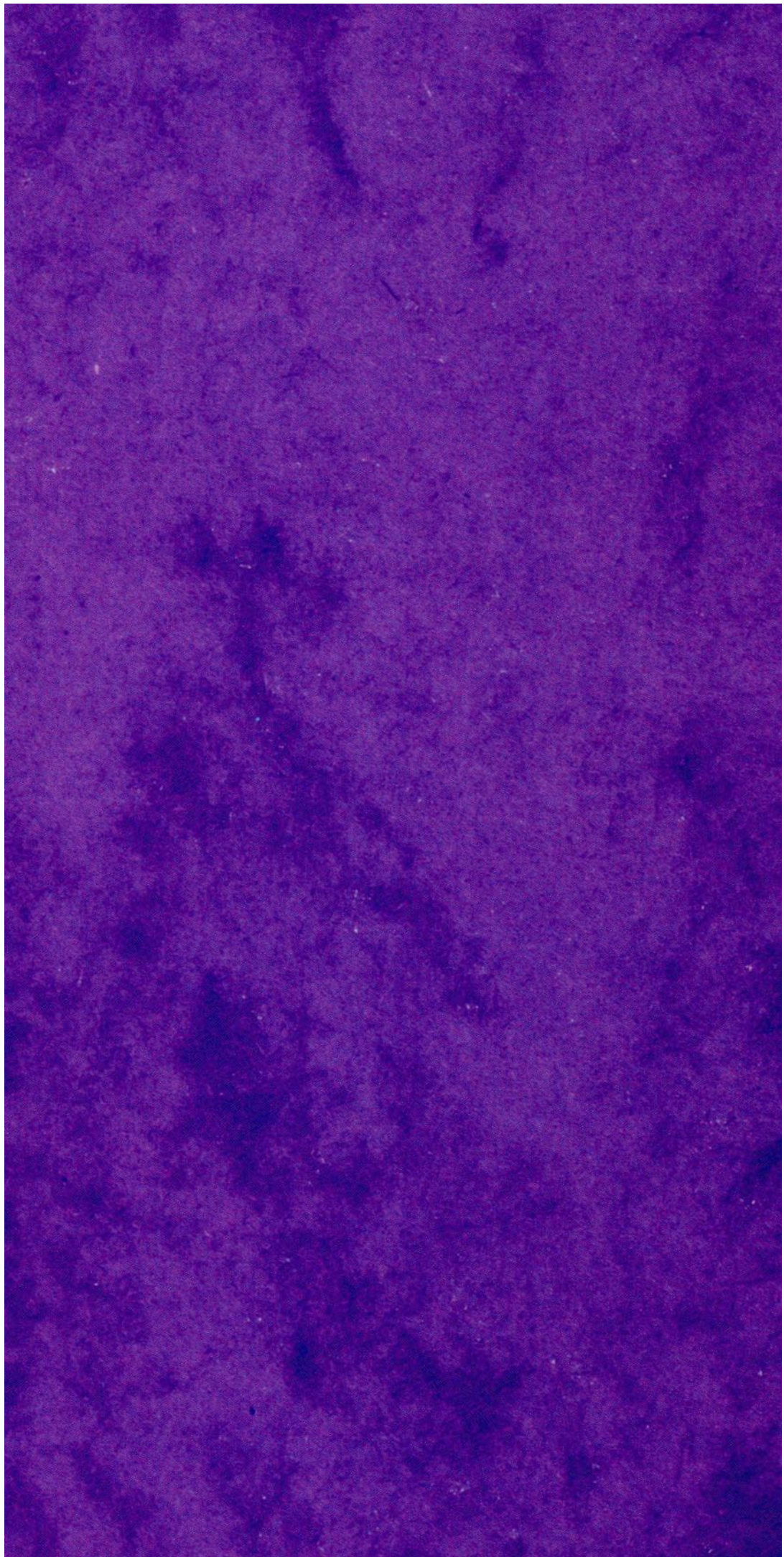
(ท่านผู้หญิงมนัสสินิตย์ วณิกกุล)

ราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ

สยามบรมราชกุมารี

โทร. 280-1640 โทรสาร. 2801639

คณะผู้จัดทำหนังสือที่ระลึก

ที่ปรึกษา

นายสุจินต์	สิริวัฒนสกุล
นายวิจารณ์	ทองสุข
นายโสภณ	อินทร์จันทร์

คณะทำงาน

นายฉายา	บุญเฉลิม
นายอังคาร	แทนสง่า
นางสาวศรีสวรรค์	แสงวิจิตร
นางวิภาวดี	ศรีสุขคำ
นายสัมพันธ์	ยิ้มศิริ
นางวารุณี	คงคีน

ผู้พิมพ์

นายผดุงศักดิ์	เขกิจ
นางสาวปิยพรรณ	จันทร์สอาด